

ROMÂNIA

INSTITUTUL
NAȚIONAL
DE STATISTICĂ

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE STATISTICĂ IAȘI

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 69, Iași

Tel: 0232/210277

Fax: 0232/222252

Email: tele@iasi.insse.ro

Percepția tinerilor și adulților cu privire la bătrânețe și persoanele vârstnice

*-prezentarea și interpretarea sociologică a studiului realizat de
Consiliul Național al Persoanelor Vârstnice 2017-*

Lect. asoc. dr. Ciprian IFTIMOAEI

*Departamentul de Sociologie și Asistență Socială al UAIC
Director adjunct la Direcția Județeană de Statistică Iași*

Scopul principal al acestei cercetări este de a prezenta care sunt percepțiile persoanelor tinere și a celor adulte cu privire la bătrânețe și persoanele vârstnice.

Pentru obținerea informațiilor datelor, studiul a fost realizat prin aplicarea unui chestionar cu 18 întrebări cu răspuns închis, autoadministrat (anchetă prin e-mail), unui număr de 62 persoane din mediul urban (34 de sex masculin și 28 de sex feminin). Primele 15 întrebări au necesitat răspunsuri prin care subiecții și-au exprimat acordul sau dezacordul față de afirmațiile enunțate, iar la ultimele întrebări au optat pentru variantele de răspuns care au considerat că exprimă punctul lor de vedere asupra chestiunii în cauză.

Chestionarul a fost aplicat unui grup de subiecții cu vârste cuprinse între 20 și 60 de ani. Această decizie a fost motivată de faptul că în literatura de specialitate categoria adulți tineri este cuprinsă între 20 de ani și 40 de ani, iar persoanele cu vârste cuprinse între 40 de ani și 60 de ani sunt considerate adulte.

Tabelul 1. Repartizarea răspunsurilor cu privire la statutul social al vârstnicilor în societate

Sunteți de acord sau nu cu următoarele afirmații: ...?	Da	Nu
Datorită experienței lor, vârstnicii sunt utili societății.	90%	10%
Vârstnicii garantează păstrarea valorilor tradiționale în societate.	85%	15%
Generațiile următoare ar putea profita de prezența, cunoștințele și experiența vârstnicilor.	85%	15%
Societatea trebuie să țină cont de drepturile vârstnicilor.	85%	15%
Societatea trebuie să țină cont de problemele vârstnicilor.	85%	15%
Vârstnicii sunt o povară pentru societate.	29%	71%
Vârstnici sunt conservatori și au o atitudine negativă față de inovații, schimbări în viață.	85%	15%

Fig. 1. Ponderea tinerilor și adulților (20-60 ani) de sex masculin și feminin care consideră persoanele vârstnice o povară pentru societate

Tabelul 2. Evaluarea aspectelor referitoare la situația persoanelor vârstnice în societate

Sunteți de acord sau nu cu următoarele afirmații: ...?	Da	Nu
În general, persoanele vârstnice sunt tratate corect și egal.	53%	47%
În general, persoanele vârstnice sunt tratate cu demnitate și respect.	50%	50%
Persoanele vârstnice au acces la facilități medicale sau tratament medical.	79%	21%
Persoanele vârstnice se confruntă cu izolarea socială, de exemplu cei care trăiesc singuri, fără a comunica cu familia sau prietenii.	47%	53%
Persoanele vârstnice se confruntă cu violența și/sau abuzul (din partea altora).	69%	31%
Persoanele vârstnice sunt discriminate din cauza vârstei lor (de exemplu, le este refuzat tratamentul medical, un împrumut sau un loc de muncă).	61%	39%
Guvernul, cât și autoritățile locale, tratează în mod serios necesitățile persoanelor vârstnice.	48%	52%
Persoanele vârstnice sunt informate și își cunosc drepturile.	35%	65%

Fig. 2. Principalele caracteristici ale bătrâneții în opinia tinerilor și adulților (20-60 ani)

Fig. 3. Opinia tinerilor și adulților (20-60 ani) privind vârsta de la care începe bătrânețea

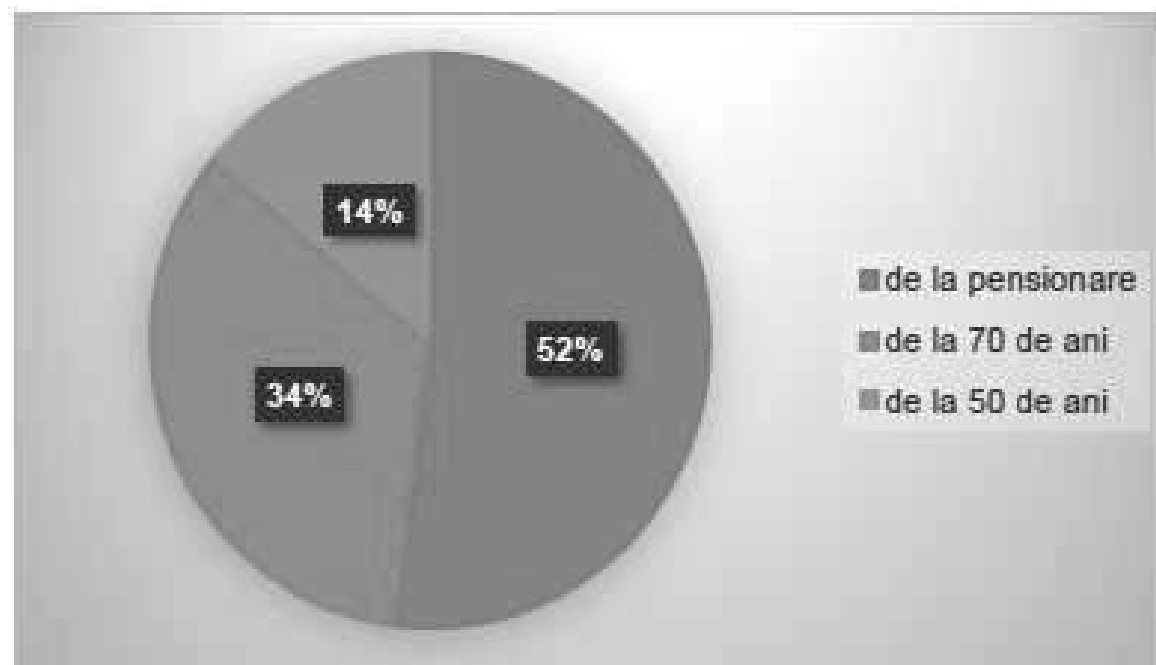

Fig. 4. Opinia tinerilor și adulților de sex masculin (20-60 ani) privind vârsta de la care începe bătrânețea

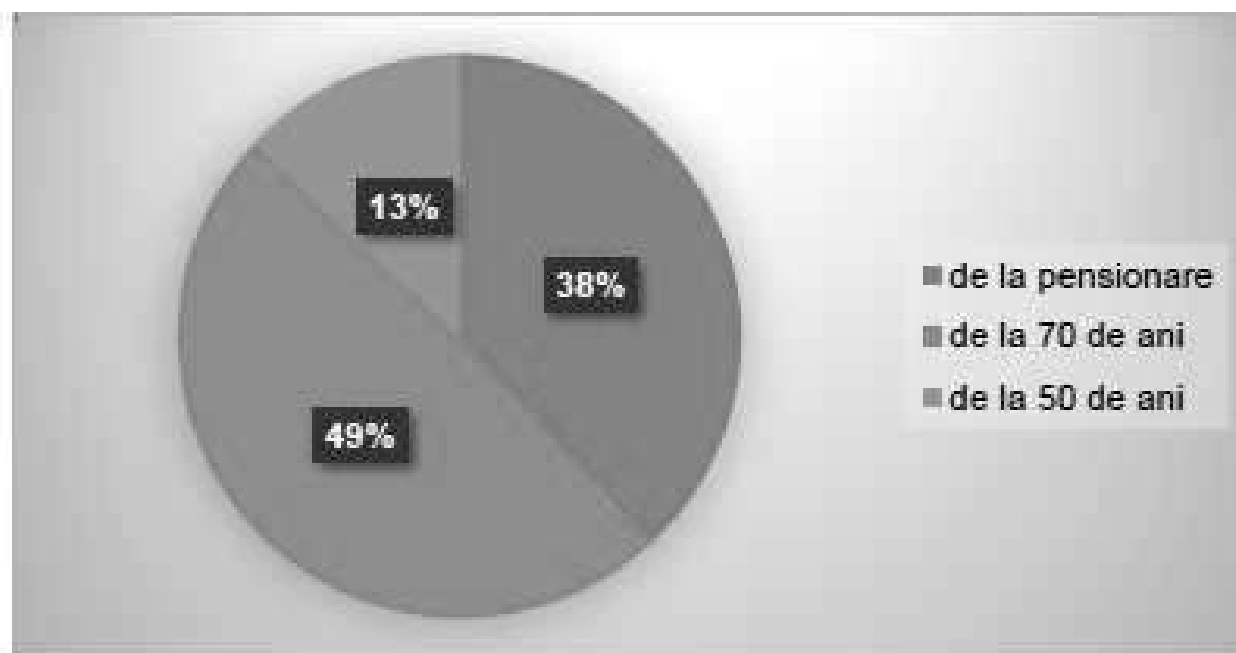

Fig. 5. Opinia tinerilor și adulților de sex feminin (20-60 ani) privind vârsta de la care începe bătrânețea

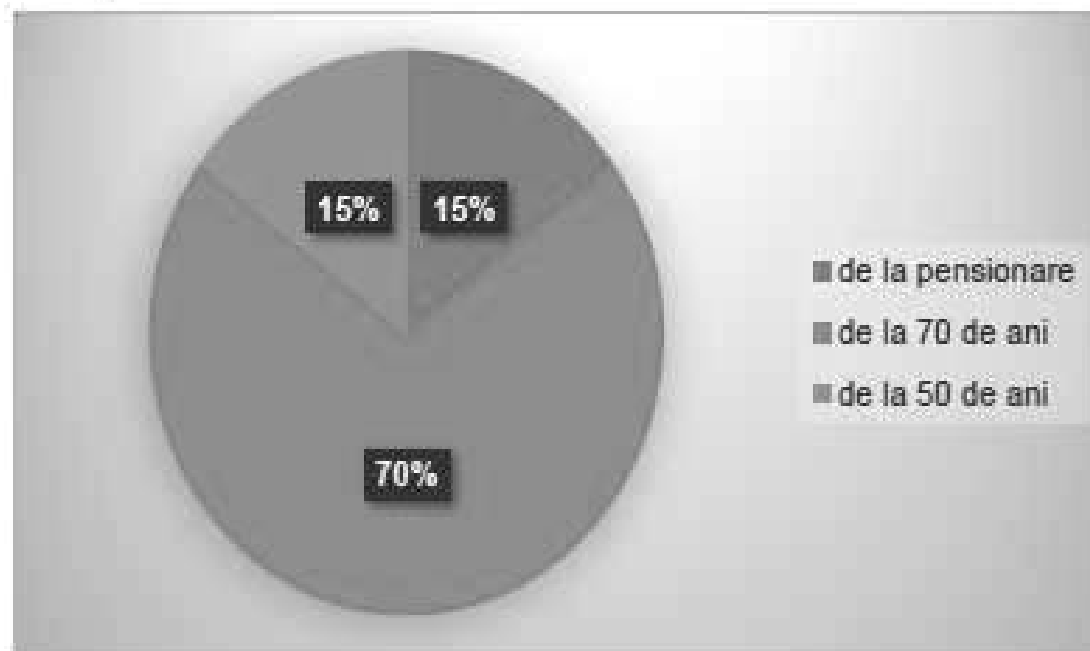

Fig. 6. Atitudinea tinerilor și adulților față de bătrânețe

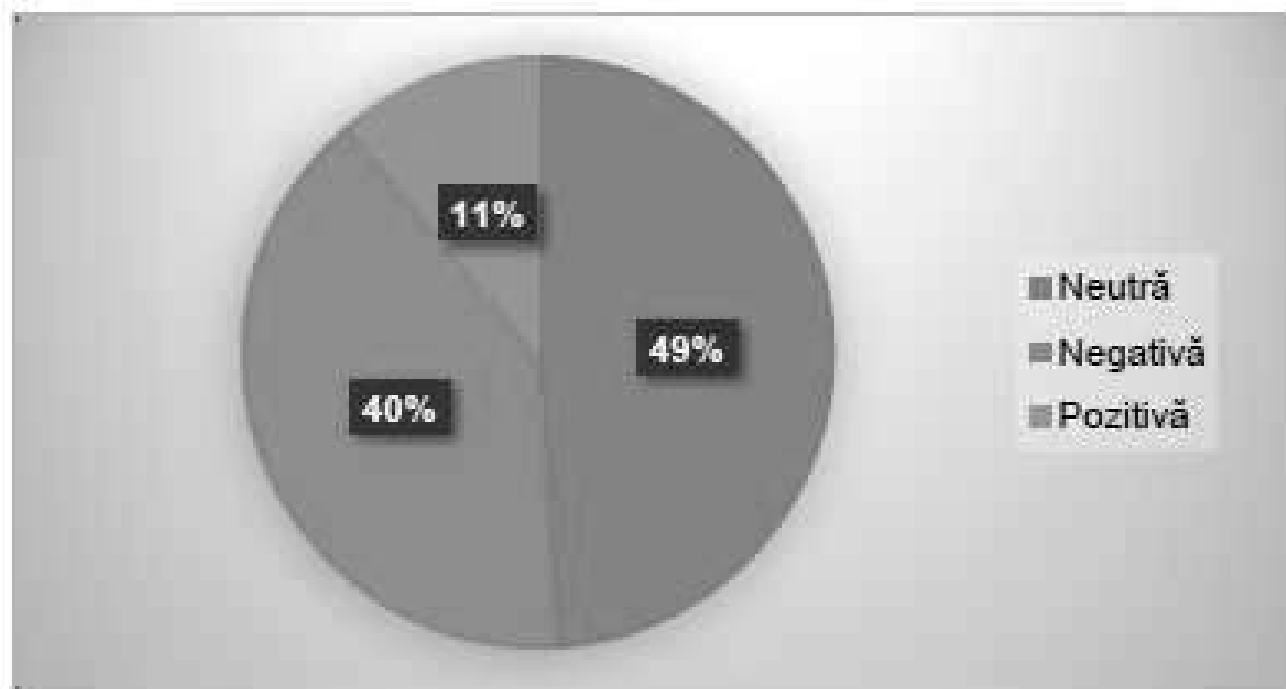

Fig. 7. Atitudinea tinerilor și adulților de sex masculin față de bătrânețe

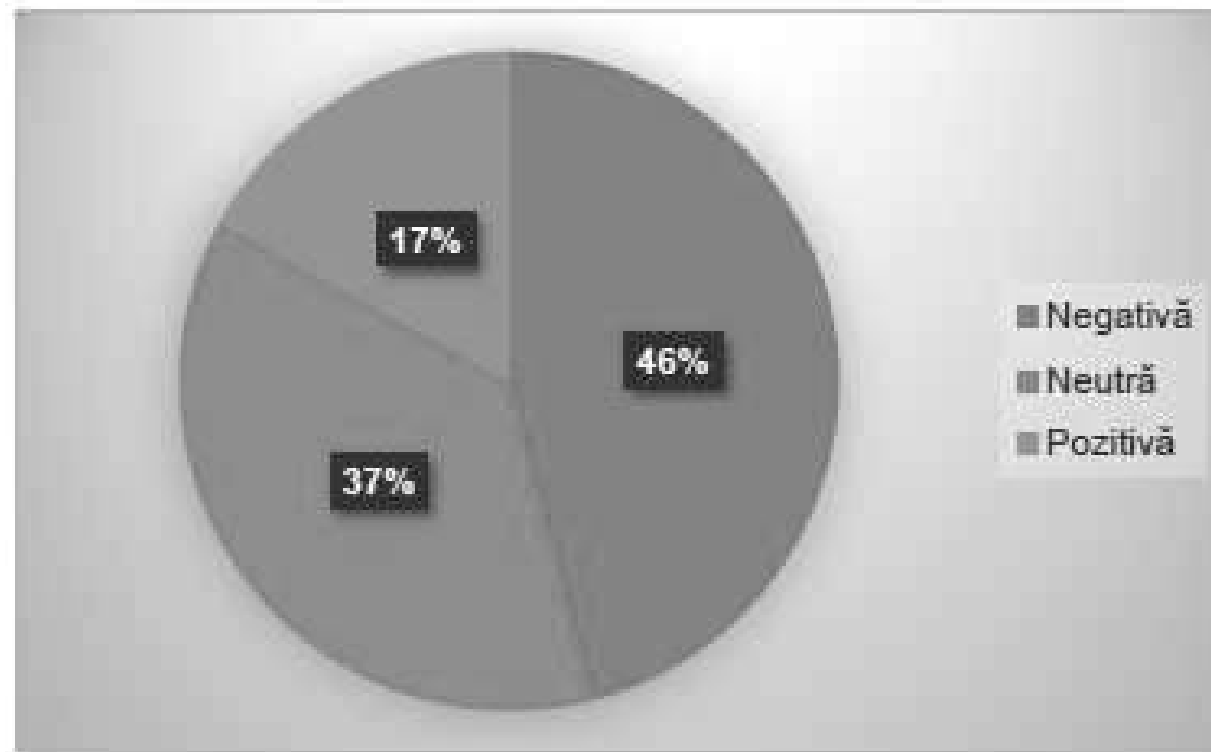
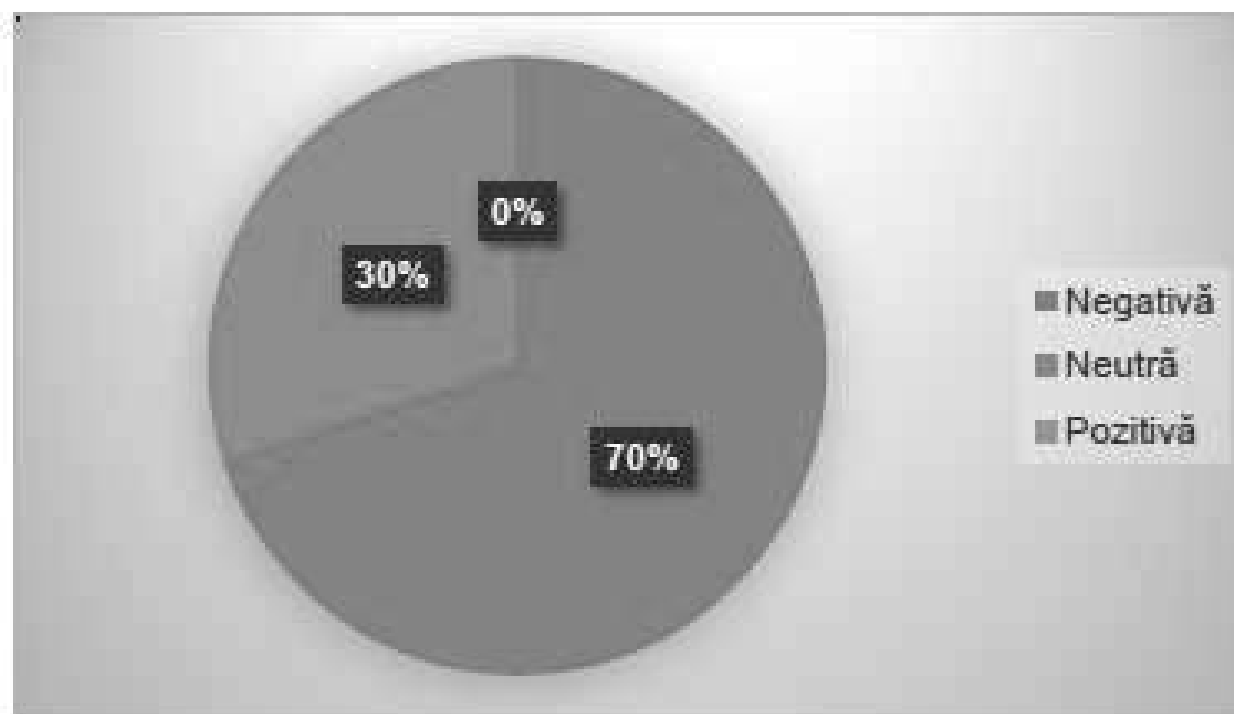

Fig. 8. Atitudinea tinerilor și adulților de sex feminin față de bătrânețe

Concluzii și propuneri

Scăderea capacităților și a autonomiei persoanelor vârstnice declanșează o serie de consecințe atât individuale, cât și pentru întreaga societate, ce se raportează în special la creșterea costurilor directe de îngrijire a sănătății vârstnicilor, identificarea victimelor și formarea cadrelor specializate, precum și a costurilor indirecte asociate cu pierderea de capital social și diminuarea capacității persoanelor de a contribui productiv în societate.

Stereotipurile, ce reprezintă persoanele în vârstă ca o povară pentru societate, creează un teren fertil pentru tratamentele rele ale acestor persoane. Atitudinea negativă față de bătrânețe poate fi inerentă chiar autopercepției vârstnicului, iar ca urmare a subestimării, comportamentul nerrespectuos față de sine din partea celorlalți poate să pară ca ceva normal.

Înaintarea în vârstă este văzută preponderent din perspective negative, respectiv, accentuarea inutilității fiind larg răspândită în societate cu un impact semnificativ asupra bunăstării și atitudinilor față de persoanele vârstnice. Aceste stereotipuri determină în mare măsură relațiile și activismul social, atitudinea față de prelungirea activității profesionale după pensionare și utilizarea capacităților și abilităților, a drepturilor și responsabilităților. Atitudinea negativă existentă cu privire la bătrânețe și persoanele vârstnice acționează, în special, în afara familiei, nu se manifestă într-un mod agresiv, ci mai degrabă în referirea vârstnicilor la categoria de "potențial epuizat" prin practica ignorării sociale.

Rezultatele acestui studiu permit formularea următoarelor propuneri pentru a îmbunătăți percepția socială a persoanelor vârstnice de către tineri și adulți:

- promovarea pe scară largă a atitudinii pozitive față de vârstnici și formarea unei imagini noi a acestora, definindu-i ca parte activă a populației care concentrează o proporție semnificativă a potențialului socioeconomic și cultural; perceperea vârstnicilor ca parteneri egali, capabili să participe în rezolvarea problemelor care îi privesc;
- implicarea largă a tuturor actorilor sociali (instituțiile de învățământ, mass-media, societatea civilă etc.) în promovarea tradițiilor și a atmosferei de respect față de generația vârstnicilor, canalizarea energiei și a experienței acesteia într-o direcție constructivă;

- dezvoltarea programelor școlare și activităților de voluntariat (de exemplu, din experiența pozitivă a altor țări din Uniunea Europeană instituirea în curriculumul școlar a unor subiecte precum "imagini ale bătrâneții, o societate pentru toate vârstele; societatea în proces de îmbătrânire") care au drept scop facilitarea comunicării inter-generaționale și sprijinirea tinerei generații pentru a înțelege situația altor generații și a propriului lor viitor. Acest lucru presupune învățarea reciprocă, angajamentul și participarea la mai multe niveluri în școli, familii și comunitate;
- facilitarea schimbului inter-generațional de resurse și idei pentru sporirea solidarității, înțelegerii și cooperării între generații. Pentru consolidarea stereotipurilor pozitive ale bătrâneții și ale persoanelor vârstnice trebuie promovat și aplicat dialogul social bazat pe programe comunitare (în școli de-a lungul vieții educative, prin campanii publice, în colaborare cu societatea civilă și cu mass-media ș.a.) cu o viziune echilibrată asupra diferitelor categorii de vârstă ale populației și cu o conștientizare mai profundă a diferențelor de experiență avute de-a lungul vieții;

- dezvoltarea viziunii corecte a agenților media privind "vârșnicii", "îmbătrânirea populației", "bătrânețe", deoarece mass-media este un actor important în formarea percepțiilor cu privire la vârstă. Se impune favorizarea comunicării pe această temă prin creșterea profesionalismului reprezentanților mass-mediei, stimulând dezvoltarea unor proiecte media relevante;
- asigurarea accesului la servicii sociale a persoanelor vârstnice expuse riscului de excluziune socială; dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu și a altor servicii alternative;
- introducerea unor facilități în vederea promovării și stimulării îngrijirii la domiciliu a persoanelor vârstnice;
- dezvoltarea rețelei naționale de medici geriatri care să realizeze, alături de asistentul social, evaluarea socio-medicală a persoanelor vârstnice;

- motivarea organizațiilor neguvernamentale să dezvolte unități de asistență socială pentru persoanele vârstnice cu fonduri proprii sau în parteneriat public-privat;
- prelungirea vieții economice active prin aplicarea unor măsuri de îmbunătățire a condițiilor de muncă adaptate persoanelor vârstnice, o mai bună gestionare a îmbătrânirii și promovarea capacității de muncă de-a lungul întregii vieți active a unei persoane;
- dezvoltarea centrelor de voluntariat pentru persoanele vârstnice la nivel comunitar, încurajarea activității de voluntariat prin diferite recompense și facilități.